

-
-
-
-
-
-
-
-
-

สาระสำคัญของอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ

- (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants: POPs) และนโยบายการจัดการสาร POPs ที่เกี่ยวข้อง

นางสาวธีราพร วิริวุฒิกกร
ผู้อำนวยการส่วนสารอันตราย
สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

อนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ

- ❖ UNEP ได้ตระหนักถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมจากสาร POPs
- ❖ รับรองอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2544 ณ กรุงสตอกโฮล์ม ราชอาณาจักรสวีเดน
- ❖ ลงนาม 152 ประเทศ /ให้สัตยาบัน 180 ประเทศ (ณ ๓.ค. 59)
- ❖ บังคับใช้เมื่อ 17 พฤษภาคม 2547
- ❖ ประเทศไทย
 - ลงนามเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2545
 - ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2548
 - มีผลบังคับใช้กับไทย ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2548

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

❖ วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (สาร POPs) โดยการลด/เลิก การผลิต การใช้ และการปลดปล่อยสาร POPs

❖ คุณสมบัติของสาร POPs

- ถูกย่อยสลายได้ยากโดยแสง/สารเคมี/ชีวภาพ
- ตกค้างในสิ่งแวดล้อมเป็นเวลานาน
- สามารถเคลื่อนย้ายไปได้ไกลมาก
- มีคุณสมบัติละลายน้ำได้น้อยมากแต่ละลายได้ดีในไขมัน จึงทำให้มีการสะสมในไขมันของสิ่งมีชีวิต
- มีความเป็นพิษสูง

สารเคมี 26 ชนิด ภายใต้อนุสัญญาฯ

ภาคผนวก เอ (ห้ามผลิต ห้ามใช้กำจัดให้หมดไป)	ภาคผนวก บี (จำกัดการผลิตและการใช้)	ภาคผนวก ซี (ปลดปล่อยโดยไม่ตั้งใจ)
<u>1.</u> Aldrin <u>2.</u> Heptachlor	<u>1.</u> DDT	<u>1.</u> <i>Hexachlorobenzene</i>
3. Alpha hexachlorocyclohexane	2. Perfluorooctane sulfonic	2. <i>Pentachlorobenzene</i>
4. Beta hexachlorocyclohexane	acid, its salts and	<u>3.</u> <i>Polychlorinated biphenyls</i>
<u>5.</u> Chlordane 6. Chlordecone	perfluorooctanesulfonyl	<u>4.</u> <i>Polychlorinated dibenzo-</i>
<u>7.</u> Dieldrin <u>8.</u> Endrin	fluoride	<i>p-dioxins</i>
9. Hexabromobiphenyl		<u>5.</u> <i>Polychlorinated dibenzo-</i>
10. Hexabromocyclododecane		<i>furans</i>
11. Hexabromodiphenyl ether and heptabromodiphenyl ether		6. <i>Chlorinated naphthalenes</i>
<u>12.</u> <i>Hexachlorobenzene</i> 13. Lindane		
<u>14.</u> Mirex 15. <i>Pentachlorobenzene</i>		
<u>16.</u> <i>Polychlorinated biphenyls</i>		
17. Technical endosulfan and its related isomers		
18. Tetrabromodiphenyl ether and pentabromodiphenyl ether		
<u>19.</u> Toxaphene 20. Hexachlorobutadiene		
21. <i>Chlorinated naphthalenes</i>		

พันธกรณีที่สำคัญ

- ใช้มาตรการทางกฎหมายและการบริหารเพื่อห้ามผลิต/ใช้สาร POPs ประเภทที่มีการใช้งานอย่างจงใจ
- ลดการปลดปล่อยสาร POPs ประเภทปลดปล่อยโดยไม่จงใจ โดยส่งเสริมการใช้สารทดแทน และ BAT/BEP
- ดูแลจัดการ stockpiles ของเสีย POPs และพื้นที่ปนเปื้อน
- จัดทำแผนจัดการระดับชาติเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ โดยทบทวนและปรับปรุงแผนฯ ตามความเหมาะสม

พันธกรณีสําคัญ (ตอ)

- พัฒนาทำเนียบข้อมูลตาง ๆ อาทิ การปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายสารมลพิษ
- เผยแพร่ข้อมูล และการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับสาร POPs
- สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบตาง ๆ จากสาร POPs ทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ
- จัดส่งรายงานของประเทศ (national report)
- สนับสนุนการประเมินความมีประสิทธิภาพของอนุสัญญาฯ (effectiveness evaluation)

•
•

ภาพรวมการดำเนินงาน ตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ

-
-
-

กลไกการดำเนินงานในประเทศ

- กรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยงานกลางประสานการดำเนินงาน (Official Contact Point)
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมศุลกากร กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กรมการค้าต่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานประมง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- คณะอนุกรรมการอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

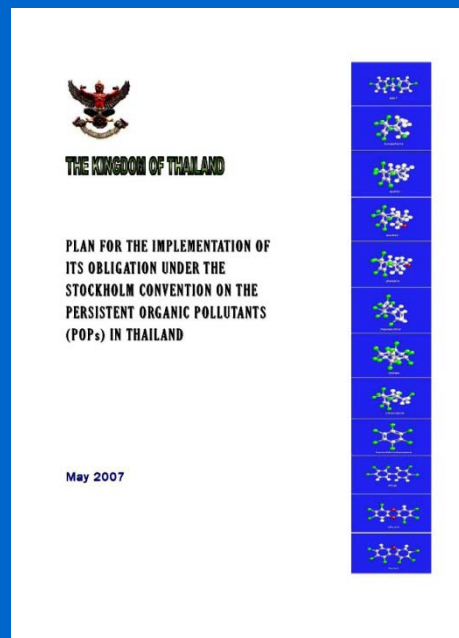
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ

- พิจารณารายละเอียดของอนุสัญญาฯ และพิจารณากำหนดท่าทีของประเทศในการเข้าร่วมการประชุมรัฐภาคี การประชุมคณะกรรมการพิจารณาทบทวนสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน และการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- สนับสนุนและให้ความเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนจัดการระดับชาติเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ
- พิจารณาและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุมัติตามอนุสัญญาฯ รวมทั้งการให้ความเห็นและความร่วมมือกับสำนักเลขาธิการของอนุสัญญาฯ
- แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามความจำเป็น และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมาย

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.2522

การดำเนินงานที่ผ่านมา

- จัดทำแผนจัดการระดับชาติเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ เพื่อลด/เลิกการปลดปล่อยสาร POPs ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนพฤษภาคม 2550

การดำเนินงานที่ผ่านมา (ต่อ-1)

- ❖ สาร POPs ประเภทที่มีการใช้งานอย่างจงใจ (Intentional POPs) ในภาคผนวก เอ และ บี ได้ถูกห้ามใช้และกำหนดเป็นวัตถุอันตราย ชนิดที่ 4 ภายใต้ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แล้วรวม 17 ชนิด
- ❖ กรมควบคุมมลพิษ ได้เสนอขอควบคุมสาร POPs ชนิดใหม่ รวม 8 ชนิด เพื่อกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายฯ เพิ่มเติม
 - 1) pentachlorobenzene
 - 2) hexabromodiphenyl ether and heptabromodiphenyl ether
 - 3) tetrabromodiphenyl ether and pentabromodiphenyl ether
 - 4) PFOS, its salts and PFOSF
 - 5) hexabromocyclododecane
 - 6) hexachlorobutadiene
 - 7) polychlorinated naphthalenes และ
 - 8) กลุ่ม esters ของ pentachlorophenol (ส่วนใหญ่เป็นสารเคมีทางด้านอุตสาหกรรม)

มีการกำหนดค่ามาตรฐานไดออกซิน/ฟิวแรนจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ

แหล่งกำเนิดที่ควบคุม

ค่ามาตรฐาน

- เตาเผามูลฝอยใหม่ที่มีกำลังเกินกว่า 50 ตันต่อวัน	0.1 ng.I-TEQ/Nm ³
- เตาเผามูลฝอยเก่าทุกขนาด และเตาเผาฯ ใหม่ที่มีกำลังตั้งแต่ 1-50 ตันต่อวัน	0.5 ng.I-TEQ/Nm ³
- เตาเผามูลฝอยติดเชื้อ	0.5 ng.I-TEQ/Nm ³
- เตาเผาล้างปฏิภาณหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตรายจากอุตสาหกรรม	0.5 ng.I-TEQ/Nm ³
- เตาเผาอุตสาหกรรม กรณีการใช้น้ำมันใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพและเชื้อเพลิงสังเคราะห์เป็นเชื้อเพลิงในเตาอุตสาหกรรม	0.5 ng.I-TEQ/Nm ³
- โรงงานปูนซีเมนต์ที่ใช้ของเสียเป็นเชื้อเพลิงหรือวัตถุดิบในการผลิต	0.5 ng.I-TEQ/Nm ³

การดำเนินงานที่ผ่านมา (ต่อ-2)

- มีการจัดตั้งห้องปฏิบัติการไดออกซิน โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- มีการศึกษาและติดตามตรวจสอบสาร POPs จากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ รวมทั้งในสิ่งแวดล้อม ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์อาหาร อาทิ
 - การติดตามตรวจสอบสารพีซีบีที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อม โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำการติดตามตรวจสอบสารพีซีบีในตะกอนดิน บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา ปากแม่น้ำ และอ่าวไทยตอนบน

การดำเนินงานที่ผ่านมา (ต่อ-3)

- การศึกษาวิจัยและติดตามตรวจสอบสาร POPs (ต่อ)
 - การศึกษาการสะสมและการแพร่กระจายสารพิษตกค้างในสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกษตรกรรม ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำที่สำคัญ โดยกรมวิชาการเกษตร
 - การตรวจสอบสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์กลุ่มออร์กาโนคลอรีน และรวมทั้งสารในกลุ่ม POPs ในตัวอย่างพืชผัก และผลไม้ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
 - การศึกษาเบื้องต้นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์กลุ่มออร์กาโนคลอรีนสะสมในประชากรไทย โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อทราบชนิดและปริมาณสารเคมีดังกล่าวที่สะสมในประชากรไทย สำหรับใช้เป็นแนวทางในการลดและแก้ไขปัญหาระบาดสาร POPs

การดำเนินงานที่ผ่านมา (ต่อ-4)

- การศึกษาวิจัยและติดตามตรวจสอบสาร POPs (ต่อ)
 - ศูนย์ความเป็นเลิศด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับ AIT และ CRI ได้เฝ้าระวัง/ติดตามตรวจสอบสารพีซีบีตกค้างในผลิตภัณฑ์อาหาร ภายใต้โครงการ The evaluation of PCBs and dioxin-like PCBs contaminated coast of Thailand by using chemical and biological techniques
 - การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีการติดตามตรวจสอบสารไดออกซิน/ฟิวแรนจากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ อาทิ เต้าเผาวัสดุเหลือใช้ภายในนิคมอุตสาหกรรมบางปู
 - กรมควบคุมมลพิษ มีการตรวจวัดปริมาณสารไดออกซินและฟิวแรนจากแหล่งกำเนิด อาทิ เต้าเผาขยะมูลฝอย เต้าเผามูลฝอยติดเชื้อ เต้าเผาศพ โรงไฟฟ้าและหม้อน้ำอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมเหล็กและโลหะ

-
-
-

การดำเนินงานที่ผ่านมา (ต่อ-5)

- มีการพัฒนากลไกและระบบทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (Pollutant Release and Transfer Registers: PRTR)
- มีการส่งเสริมและประยุกต์ใช้แนวทางด้านเทคนิคที่ดีที่สุด (BAT) และแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (BEP) เพื่อลดไดออกซินจากโรงไฟฟ้าและหม้อน้ำอุตสาหกรรม ผ่านโครงการความร่วมมือกับหน่วยงาน UNIDO และกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก
- มีการจัดฝึกอบรมและเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดส่งเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการเพื่อฝึกอบรมในต่างประเทศ

การดำเนินงานที่ผ่านมา (ต่อ-6)

- มีการเสริมสร้างความตระหนักและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสาร POPs ผ่านทางเว็บไซต์ เอกสารเผยแพร่และสื่อประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการจัดประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้อง
- มีการประสานงานร่วมกับสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ รวมทั้งจัดส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมรัฐภาคีฯ และการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ประเทศไทยเป็นผู้แทนในคณะกรรมการพิจารณาทบทวนสาร POPs (2006-2014) และคณะผู้เชี่ยวชาญ BAT/BEP ในฐานะผู้แทนภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ภาพรวมนโยบายการดำเนินงานต่อไป

- ❖ การเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรและบุคลากรอย่างต่อเนื่องต่อไป
- ❖ การปรับปรุงฐานข้อมูลและทำเนียบสาร POPs ชนิดเดิม และพัฒนาข้อมูลทำเนียบสาร POPs ชนิดใหม่ รวมทั้ง candidate POPs
- ❖ การออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสาร POPs เพิ่มเติม อาทิ การกำหนดค่ามาตรฐานการปลดปล่อย และการควบคุมสาร POPs ที่อยู่ในผลิตภัณฑ์
- ❖ การส่งเสริมการใช้สารทดแทนสาร POPs การใช้แนวทางด้านเทคนิคที่ดีที่สุด และ/หรือแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด รวมทั้งเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด เพื่อลด/เลิกการผลิต การใช้ และการปลดปล่อยสาร POPs

ภาพรวมนโยบายการดำเนินงานต่อไป (ต่อ)

- ❖ ส่งเสริมการใช้เครื่องมือและมาตรการจูงใจด้านเศรษฐศาสตร์และสังคม รวมทั้งมาตรการด้านการส่งเสริมการลงทุน
- ❖ ส่งเสริมการศึกษาวิจัย พัฒนา และการติดตามตรวจสอบสาร POPs
 - ประเทศไทย ยังต้องการการศึกษาวิจัยด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสาร POPs อีกมาก โดยเฉพาะสาร POPs ชนิดใหม่ รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายร่วมกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษาวิจัย และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
- ❖ เสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชนและการให้ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับสาร POPs
- ❖ การบูรณาการการดำเนินงานอนุสัญญาฯ ร่วมกับนโยบายของประเทศ อาทิ ด้านการจัดการขยะ มลพิษสิ่งแวดล้อม และนโยบายทางด้านอุตสาหกรรม เป็นต้น

-
-
-

ศูนย์ประสานงานอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์: 0 2298 2422, 2425

โทรสาร: 0 2298 5393

e-mail: chem@pcd.go.th

<http://pops.pcd.go.th>

<http://www.pcd.go.th>